

Sonja Pajić*

Univerzitet Privredna akademija u
Novom Sadu,
Fakultet društvenih nauka

Olivera Urošev Palalić

Osnovna škola „Žarko Zrenjanin”
Zrenjanin

UDC:

37.016::[811.163.41'367.333:811.134.2'367.333]

DOI:10.19090/gff.v50i2.2589

orcid.org/0009-0008-7653-3600

orcid.org/0009-0002-0125-2181

Originalni naučni članak

PRIMENA KORELACIJE IZMEĐU SRPSKOG I ŠPANSKOG JEZIKA U NASTAVI ŠPANSKOG JEZIKA

U radu se razmatra značaj primene korelativnog pristupa u srpskom i španskom jeziku. Cilj nastave stranog jezika je da adekvatnim nastavnim pristupom razvije učenički potencijal za učenje stranog jezika, privoli učenika učenju i olakša usvajanje jezika. Rad ima za cilj da ukaže na važnost primene korelacije srpskog i španskog jezika u nastavi španskog jezika, kao i da ukaže na dobrobiti korelativnog pristupa u učenju stranog jezika – španskog kroz ispitivanje stavova učenika i nastavnika. U cilju utvrđivanja značaja primene korelacije sprovedena su istraživanja čiji su rezultati analizirani deskriptivnom statističkom analizom i nezavisnim t testom. Početna hipoteza je bila da je učenje španskog jezika lakše ukoliko se sadržaji povezuju sa sadržajima predmeta srpski jezik. Rezultati istraživanja ukazuju da nastavnici španskog smatraju da je važan pristup korelacije srpskog i španskog jezika jer učenici uspješnije savladavaju gradivo i motivisaniji su za učenje, čime je potvrđena početna hipoteza. Takođe, i sami učenici percipiraju značaj ovog pristupa jer su iskazali pozitivan stav da lakše pamte fraze ako se porede sa srpskim.

Ključne reči: nastava španskog jezika, srpski jezik, korelacija, nastavni pristup

1. UVOD

U metodici nastave španskog kao stranog jezika primenjuju se različite metode, oblici i pristupi rada kako bi nastavni proces bio efikasniji. Efikasnost nastavnog procesa se ogleda u postizanju boljih rezultata i ovladavanju stranim jezikom. Jedan od tih pristupa je korelacija sa drugim predmetima, pri čemu se posebno ističe korelacija maternjeg i stranog jezika kojoj je nedovoljno posvećena pažnja u domaćoj literaturi. Cilj rada je da ukaže na važnost primene korelacije srpskog i španskog jezika i na dobrobiti korelativnog pristupa u učenju. Rezultati istraživanja ukazuju na činjenicu da se uspostavljanjem jezičkih paralela između srpskog i španskog jezika poboljšava pamćenje novih izraza kod učenika.

* sonja.pajic@fdn.edu.rs

Prvi deo rada obuhvata teorijska razmatranja ove problematike. Polazeći od teorijskih okvira u vidu definicije i vrsta korelacije, ukazali smo na značaj korelacije sa maternjim jezikom u nastavi stranog jezika. Istakli smo prednosti ovog načina rada ali i potrebne organizacije čas(ov)a osvrnuvši se i na eventualne poteškoće. U drugom delu rada je predstavljeno sprovedeno istraživanje s ciljem da ukaže na važnost primene korelacije srpskog i španskog jezika u učenju španskog kao stranog jezika.

2. TEORIJSKA RAZMATRANJA

Kako bismo jasno razumeli i koristili pojam korelacije u nastavi, polazimo od njene definicije i klasifikacije. Pojam korelacija podrazumeva povezivanje sadržaja različitih predmeta i povezivanje ciljeva i strategija učenja (Mrkalj, 2010: 49).

U domaćoj literaturi Končarević definiše termin korelacije odnosno međupredmetne koordinacije kao: „funkcionalno povezivanje i usklađivanje nastavnih sadržaja iz različitih predmeta koji su bliski ili se međusobno prožimaju i dopunjavaju (pri čemu svaki predmet zadržava svoju samostalnost)” (Končarević, 2004: 50). Dodatno, ista autorka ističe da se korelacija shvata kao sastavni deo didaktičkog principa postupnosti i sistematičnosti, pri čemu se uspostavljaju veze između različitih tema ili aspekata unutar jednog predmeta ili predmetnog područja, kao i među različitim predmetima. Cilj je brže, bolje i kvalitetnije shvatanje i usvajanje gradiva, svestranije sagledavanje pojava sa stanovišta raznih disciplina i razvijanje naučnog mišljenja (Končarević, 2004).

2.1. Korelacija i njen značaj u nastavi maternjeg i stranog jezika

Treba istaći da postoje različite vrste korelacije u nastavi. Končarević (2004) klasifikuje korelaciju na *horizontalnu* (odnosi se na predmete koji se izučavaju u istom razredu) i *vertikalnu* (tzv. unakrsna međupredmetna korelacija) koja se najbolje vidi na primeru veze između maternjeg jezika za uzrast petog razreda i stranog jezika za uzrast šestog (Končarević, 2004).

Prema rečima Končarević (2004), kriterijum za podelu na *prethodnu* (preliminarnu), *prateću* i *naknadnu* korelaciju je momenat u kojem se ukazuje na vezu sa drugim predmetima. Takođe, kriterijum može biti, po podeli Končarevićeve, objekat na osnovu koga se uspostavlja povezivanje, te tako postoji: 1) korelacija koja proističe iz nastavnih sadržaja, 2) korelacija na osnovu

zajedničkih navika i umenja, formiranih u sklopu više predmeta i 3) korelacija na osnovu metoda predavanja i učenja (Končarević, 2004).

Pristup pojmu korelacija, u našem radu, biće dvojak: 1) posmatraćemo sadržajnu povezanost stranog i maternjeg jezika kao i 2) povezanost između ishoda predmeta i strategija učenja. Međupredmetno povezivanje čini prisustvo načela ekonomičnosti u nastavi istaknutijim, a princip sistematičnosti i pojavnog povezivanja sadržaja usmerava nastavni proces ka tematskoj i projektnoj nastavi. Ne znači da je svaka korelacija projektno usmerena, ali može da preraste u nju.

Strukturiranost je jedno od bitnih svojstva korelacije prema autorima Vrkić Dimić i Vidić (2015) jer „se njome učenicima omogućuje povezivanje znanja strukturiranih kroz različite predmete u logičku cjelinu” (Vrkić Dimić & Vidić, 2015: 96). Vrkić Dimić i Vidić (2015: 94) navode da „korelacija u nastavi omogućava učenicima obuhvaćanje cjelokupne stvarnosti, olakšava im učenje i unapređuje nastavni proces pa postaje jedna od najaktualnijih tema odgoja i obrazovanja današnjice”.

Poseban značaj korelacije u nastavi ogleda se na primeru maternjeg i stranog jezika. Končarević (2004) ističe da maternji jezik pruža učeniku osnovu da stekne osnovni pojmovno-terminološki aparat potreban i za učenje stranog jezika jer zahvaljujući maternjem jeziku, učenik stiče osnovna znanja o strukturi i funkcionisanju jezika, ima predstavu o fonetsko-fonološkom sistemu, morfologiji i sintaksi. Uloga jezika kao sredstva komunikacije je veoma značajna. Interdisciplinarnost objedinjava različita znanja, jača ih i obogaćuje, pomoću jezika koji je prisutan u svim ljudskim aktivnostima i koji postaje tačka ukrštanja svih oblasti znanja (Abreu Márquez, Cabrera González, Vázquez Macías, Calderón Verde & Catasús Díaz, 2018: 129).

Milanović i Milenković (2024: 488) smatraju da pri korelaciji nastave srpskog i drugog predmeta, učenici prodiru u suštinu sadržaja koji uče i sagledavaju njegove elemente sa više aspekata.

2.2. Prednosti primene korelacijskog pristupa u nastavi

Primena korelacije u nastavi donosi brojne prednosti. Na prvom mestu, međupredmetna korelacija doprinosi ekonomičnosti i dinamičnosti nastave kroz funkcionalno povezivanje sadržaja različitih predmeta (Vrkić Dimić & Vidić, 2015: 96). Značajan aspekt u nastavi je i motivacija učenika. Upravo korelacija čini da se učenici motivišu (Milanović & Milenković, 2024: 488). Zahvaljujući korelaciji, znanja učenika postaju efikasnija, celovitija, trajnija i primenljivija (Milanović & Milenković, 2024: 480–481). Takođe, razvijaju se spoznajne

spособnosti i aktivnosti učenika i poboljšava se njihova radna kultura (Končarević, 2004).

U kontekstu međupredmetnog povezivanja, Mrkalj (2010) pod učenjem ne smatra samo usvajanje znanja. Autorka smatra da učenik uči i metode i strategije shvatanja znanja u smislu kako da potraži i pronade informaciju, da organizuje odgovor, planira, prepoznaje, razume, primeni i vrednuje znanje (Mrkalj, 2010: 48). Učenje bi valjalo da bude organizovano oko kontekstualizovanih komunikativnih procesa, u značajnim, realnim i relevantnim situacijama za učenike (Blanco Canales, 2010: 136).

Vrkić Dimić i Vidić (2015: 97–98) smatraju da je integrisana nastava korisna ne samo za učenike, već i za same nastavnike s obzirom na to da izgrađuju nova znanja i dobijaju uvid u druge predmete te lakše mogu povezati nastavne sadržaje. Integracijom jezika sa kurikulumskim sadržajima stvara se adekvatan kontekst ne samo za razvoj komunikativnih veština i sposobnosti učenika, već i za učvršćivanje akademskog znanja (Trujillo Sáez, 2005: 3).

Za realizaciju međupredmetnog povezivanja srpskog i španskog jezika ključnu ulogu ima nastavnik koji treba da osmisli i realizuje nastavu na ovaj način. Osmišljavanje i izvođenje međupredmetne korelacije zahteva dodatni angažman nastavnika od koga se očekuje da poseduje kompetencije i da bude motivisan (Vrkić Dimić & Vidić, 2015: 96–97).

Korelacija daje širi spektar mogućnosti, te je osnovni cilj koji bi trebalo da vodi nastavnika integracija znanja učenika kroz aktivnosti koje su relevantne i usklađene sa prirodom znanja, odnosno, nastavnih sadržaja koje učenik treba da usvoji (Jović & Stanojević, 2008: 405). Milanović i Milenković (2024: 488) ističu da je potrebno da predavači budu kreativni, strpljivi, inovativni kako bi se uspešno realizovali časove korelacije. Prilikom međupredmetnog povezivanja, veoma je značajno da i učenici, aktivno učestvuju u ostvarivanju takvog vida nastave. Vrkić Dimić i Vidić (2015: 97–98) smatraju da je rad na projektu najveći oblik integracije i da na ovaj način, učenici i kod kuće povezuju znanja.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

U ovom radu opredelili smo se za istraživanje čiji je cilj ispitivanje stavova učenika osnovne škole i nastavnika o značaju primene korelacije srpskog i španskog jezika. Početna hipoteza je bila da je učenje španskog jezika lakše ukoliko se sadržaji povezuju sa sadržajima predmeta srpski jezik, kao i da nastavnici španskog jezika imaju pozitivan stav o primeni korelativno-integrativnog pristupa. Jedna od hipoteza je i da učenici smatraju da korelacija

srpskog i španskog jezika doprinosi boljem usvajanju gradiva stranog jezika. U skladu sa ciljem, u analizi smo pošli od sledećih pitanja:

- (1) Kakvi su stavovi učenika o korelaciji između srpskog i španskog jezika?
- (2) Kakvi su stavovi učenika po pitanju lakšeg učenja španskog jezika korelisanog sa srpskim jezikom?
- (3) Kakvi su stavovi nastavnika koji predaju španski jezik o primeni korelativno-integrativnog pristupa u učenju španskog jezika?
- (4) Da li se stavovi ispitanika obe grupe razlikuju?

Prvi deo istraživanja odnosio se na ispitivanje stavova učenika petog razreda osnovne škole (N=64) o značaju i primeni korelacije srpskog i španskog jezika u nastavi. Učenici su iskazivali svoje stavove opredeljujući se za jedan odgovor od ponuđenih pet. Anketa je sadržala deset tvrdnji formiranih po principu Likertovog tipa, a popunjavana je anonimno. Statistička obrada podataka i analize urađene su pomoću softvera IBM SPSS (*Statistical Package of Social Science*) verzija 25. U radu je primenjena deskriptivna statistika za opisivanje uzorka i nezavisni t test za ispitivanje razlika između grupa. Za graničnu vrednost značajnosti je korišćen nivo od 0.05.

U drugom delu istraživanja predmet ispitivanja bio je trenutni status primene korelacije u nastavi španskog jezika, kao i stav predavača prema tome. Kao instrument, korišćen je anonimni upitnik sačinjen u Google obrascu i administriran ispitanicima preko elektronske pošte. Sadržao je ukupno 13 pitanja, od kojih je 6 pitanja zatvorenog tipa, 4 pitanja otvorenog tipa i 3 pitanja sa Likertovom skalom. Ukupan uzorak je podrazumevao 17 ispitanika (N=17). Imajući u vidu da španski nije mnogo zastupljen u obrazovnom sistemu u Srbiji, smatramo ovo reprezentativnim uzorkom. Cilj je bio sagledavanje trenutne situacije primene korelacije u nastavi i stava predavača. Urađena je statistička analiza u SPSS programu. U radu je primenjena deskriptivna statistika.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I DISKUSIJA

U okviru prvog dela istraživanja učestvovalo je 64 učenika petog razreda osnovne škole od čega 29 dečaka i 35 devojčica (Tabela 1).

Tabela 1. *Pol učenika*

	Frekvencija	Procenti
Muški	29	45.3
Ženski	35	54.7
Ukupno	64	100

Istraživanjem su ispitivani stavovi učenika petog razreda o primeni korelacije između srpskog i španskog jezika u nastavi španskog jezika. Na osnovu rezultata prikazanih u Tabeli 2 može se zaključiti da je najveći stepen slaganja za tvrdnje koje se odnose na lakše učenje pesme za recitovanje na srpskom nego na stranom jeziku ($AS=4.39$, $SD=1.19$) i da uspostavljanje jezičkih paralela između srpskog i španskog poboljšava pamćenje novih izraza ($AS=3.79$, $SD=1.34$). Najmanji stepen slaganja je za tvrdnju da korelacija između srpskog i španskog jezika olakšava razumevanje gramatičkih pravila ($AS=3.15$, $SD=1.19$). Ostale tvrdnje, uključujući poređenje sličnosti između jezika, upotrebu primera iz srpskog tokom časa i primenu tehnika učenja maternjeg jezika na strani jezik, ocenjene su prosečno (AS u rasponu 3.25–3.68), što implicira da učenici prepoznaju vrednost korelacije, ali ne u svim aspektima podjednako. Pomenuti rezultati ukazuju da primena korelacije između maternjeg i stranog jezika može značajno doprineti razumevanju i pamćenju leksičkog materijala. Istraživanje potvrđuje da je integracija srpskog i španskog jezika u nastavi efikasnija ukoliko se primeni sa jasnom orijentacijom na određene aspekte jezičkog razvoja.

Tabela 2. *Stav učenika o primeni korelacije između srpskog i španskog jezika*

Tvrdnje	AS	SD
Korelacija između srpskog i španskog jezika olakšava mi razumevanje gramatičkih pravila.	3.15	1.19
Poređenje sličnosti između srpskog i španskog jezika pomaže mi da lakše usvajam novi strani jezik – španski jezik.	3.53	1.27
Korišćenje primera iz srpskog jezika tokom časa španskog jezika doprinosi da bolje razumem gradivo.	3.26	1.37
Učenje španskog jezika je efikasnije kada se upoređuje sa srpskim jezikom.	3.68	1.28
Nastavnici bi trebalo češće da koriste povezanost između srpskog i španskog jezika u nastavi.	3.65	1.15

Razlike između srpskog i španskog jezika mi pomažu da bolje razumem oba jezika.	3.31	1.37
Uspostavljanje jezičkih paralela između srpskog i španskog poboljšava moje pamćenje novih izraza.	3.79	1.34
Učenje španskog jezika mi je lakše jer primenjujemo način učenja kao za učenje srpskog jezika.	3.29	1.43
Poređenje formi pisanja u oba jezika čini da bolje vladam tehnikom pisanja u španskom jeziku.	3.25	1.34
Lakše mi je da učim pesme za recitovanje na srpskom nego na stranom jeziku.	4.39	1.19

Istraživanjem je ispitivano da li postoji značajna razlika u stavu učenika o primeni korelacije između srpskog i španskog jezika u odnosu na pol učenika. Za ispitivanje razlika u odnosu na pol primenjen je t test nezavisnih uzoraka.

Na osnovu rezultata t testa prikazanih u Tabeli 3 može se zaključiti da značajna razlika postoji za tvrdnju da učenici lakše uče pesme za recitovanje na srpskom jeziku nego na stranom jeziku u odnosu na pol učenika. Učenicima muškog pola je daleko lakše da uče pesme za recitovanje na srpskom jeziku nego na španskom jeziku. Prosečne vrednosti za većinu stavki relativno su slične između učenika i učenica, pri čemu statistički testirani t vrednosti i pripadajuće p-vrednosti ($p > 0.05$) ukazuju na nepostojanje značajnih razlika između polova za većinu tvrdnji. Zaključuje se da pol učenika ne utiče značajno na većinu aspekata percepcije primene korelacije između srpskog i španskog jezika, osim u specifičnom domenu memorisanja pesama, što može ukazivati na individualne razlike u strategijama učenja jezika.

Tabela 3. *Razlike u odnosu na pol učenika*

Tvrdnje	Muški (N=29) Srednja vrednost	Ženski (N=35) Srednja vrednost	t	p
Korelacija između srpskog i španskog jezika olakšava mi razumevanje gramatičkih pravila.	3.13 ± 1.43	3.17 ± 0.98	-0.11	0.91
Poređenje sličnosti između srpskog i španskog jezika pomaže mi da lakše usvajam novi strani jezik – španski jezik.	3.48 ± 1.27	3.57 ± 1.28	-0.27	0.78
Korišćenje primera iz srpskog jezika tokom časa španskog jezika doprinosi da bolje razumem gradivo.	3.44 ± 1.42	3.11 ± 1.32	0.96	0.33
Učenje španskog jezika je efikasnije	3.89 ± 1.26	3.51 ± 1.29	1.19	0.23

kada se upoređuje sa srpskim jezikom.					
Nastavnici bi trebalo češće da koriste povezanost između srpskog i španskog jezika u nastavi.	3.93 ± 1.09	3.42 ± 1.17	1.75	0.08	
Razlike između srpskog i španskog jezika mi pomažu da bolje razumem oba jezika.	3.41 ± 1.23	3.22 ± 1.49	0.53	0.59	
Uspostavljanje jezičkih paralela između srpskog i španskog poboljšava moje pamćenje novih izraza.	3.68 ± 1.41	3.88 ± 1.30	-0.57	0.56	
Učenje španskog jezika mi je lakše jer primenjujemo način učenja kao za učenje srpskog jezika.	3.34 ± 1.47	3.25 ± 1.42	0.24	0.81	
Poređenje formi pisanja u oba jezika čini da bolje vladam tehnikom pisanja u španskom jeziku.	3.31 ± 1.36	3.20 ± 1.34	0.32	0.74	
Lakše mi je da učim pesme za recitovanje na srpskom nego na stranom jeziku.	4.86 ± 0.44	4.00 ± 1.45	3.07	0.003*	

*Statistička značajnost na nivou od 0.05

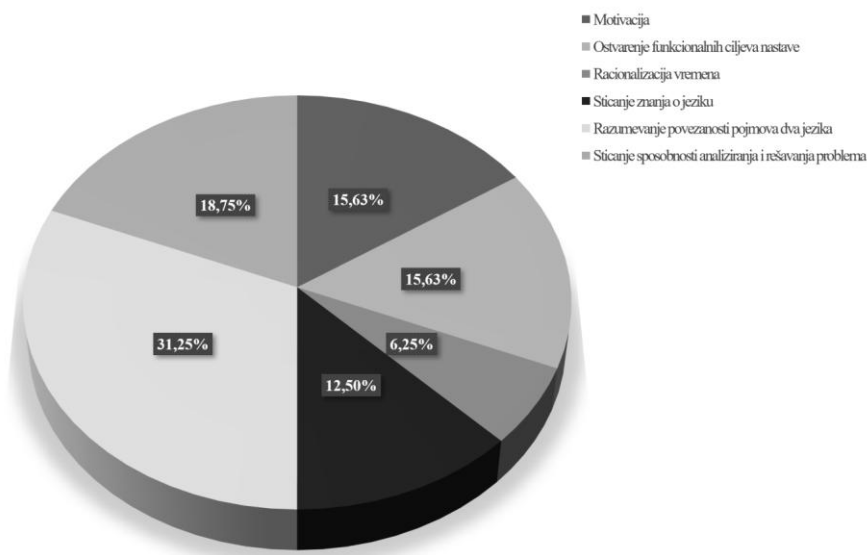
U okviru drugog dela istraživanja učestvovalo je 17 nastavnika (N=17) od čega je 16 nastavnica i jedan nastavnik (Tabela 4). Nastavnici pretežno predaju u osnovnoj školi (47.1%) i privatnoj školi jezika (29.4%). Najveći deo nastavnika imao je između 11 i 20 godina iskustva u predavanju španskog jezika (70,6%). Svi ispitanici izjavili su da primenjuju korelaciju sa drugim predmetima u nastavi, što ukazuje na široku upotrebu ovog pristupa među nastavnicima (Tabela 4). Nastavnici smatraju da je značajno primenjivati korelaciju u učenju španskog jezika (AS=1.52, SD=0.71), što potvrđuje i da je često koriste (AS=3.52, SD=0.87). Kada je reč o korisnosti različitih aspekata srpskog jezika za učenje španskog, skoro polovina nastavnika smatra da je slaganje prideva sa imenicom korisno (47,1%), dok manji broj vrednuje upotrebu glagolskih vremena (29,4%) i sintaksu rečenice (17,6%). Samo jedan ispitanik (5,9%) smatra da nijedan od navedenih aspekata nije značajan. Nastavnici imaju neutralan stav o tvrdnji da je bitnija korelacija sa engleskim jezikom u odnosu na srpski jezik (AS=2.94, SD=1.39). Pomenuti podaci potvrđuju da su ispitanici svesni značaja korelacija između srpskog i španskog jezika, posebno u domenu slaganja prideva sa imenicom, dok se ostali aspekti srpskog jezika ocenjuju kao manje ključni za efikasno učenje španskog jezika.

Tabela 4. Sociodemografske karakteristike nastavnika

		f	%
Pol	Muški	1	5.9
	Ženski	16	94.1
Gde predajete španski jezik?	Osnovna škola	8	47.1
	Srednja škola	2	11.8
	Fakultet	2	11.8
	Privatna škola jezika	5	29.4
Koliko godina iskustva imate u predavanju španskog jezika?	Manje od 5 godina	2	11.8
	Između 5 i 10 godina	2	11.8
	Između 11 i 20 godina	12	70.6
	Preko 20 godina	1	5.9
Da li primenjujete korelaciju sa drugim predmetima?	Da	17	100
	Ne	0	0
U kojoj meri smatrate da su sledeći aspekti srpskog jezika korisni za učenje španskog jezika?	Gramatički rod	0	0
	Slaganje prideva sa imenicom uz koju stoji	8	47.1
	Upotreba glagolskih vremena	5	29.4
	Sintaksa rečenice	3	17.6
	Ništa od navedenog	1	5.9

Na osnovu odgovora ispitanika može se zaključiti da nastavnici najčešće praktikuju povezanost pojmova dva jezika (31.3%) čime se ističe značaj komparativnog pristupa u nastavi. Sticanje sposobnosti analiziranja i rešavanja problema (18.8%) je još jedno od važnih umeća pri učenju jezika. Pomenuto ukazuje na to da korelacija ne doprinosi samo jezičkom razvoju, već i razvoju viših kognitivnih veština. Ostvarivanje funkcionalnih ciljeva nastave i motivacija učenika za učenje stranog jezika primenom korelativnog pristupa prisutna je u istom odnosu (15.63%). Sticanje znanja o jeziku (12,50%) potvrđuje da učenici i nastavnici prepoznaju korelaciju kao mehanizam koji olakšava usvajanje jezičkih struktura dok je primena korelacija u svrhu racionalizacije vremena rada na času – najmanje prisutna (6.25%) što je vidljivo na Grafiku 1. Rezultati pokazuju da se korelacija u najvećoj meri percipira kao sredstvo za razvoj analitičkih i metajezikskih sposobnosti.

Grafik 1. U koju svrhu nastavnik najčešće praktikuje korelaciju srpskog i španskog jezika

Na pitanje koje tematske celine najčešće korelišu vidljivo je šta su nastavnici odgovorili u Tabeli 5.

Tabela 5. Tematske celine

Jezik

Gramatika:

Učenje glagolskih vremena (6 ispitanika); konjugacija glagola; kongruencija prideva; pravila čitanja i pisanja; red reči u rečenici; glagoli (promena po licima, povratni glagoli); pokazni pridevi, prisvoji pridevi, slaganje prideva sa imenicom uz koju stoje u rodu i broju; direktni i indirektni objekat

Leksika:

Odeća; delovi tela; reči koje svoju osnovu imaju u latinskom jeziku; leksička polja

Jezička kultura

Koliko je sati, pisanje biografije

Ostalo

Isključivo međupredmetna povezivanja u delu interkulturnih elemenata: npr. geografija i španski; istorija i španski; latinski i španski

Na pitanje da li učenici poređenjem gramatike španskog i srpskog jezika bolje razumeju gramatiku španskog jezika, u pitanju otvorenog tipa, nastavnici ističu da: *učenici brže pamte i lakše usvajaju gradivo; ostvaruje se lakše i efektivnije učenje; uspostavlja se bolje razumevanje pravila i izuzetaka*. Odgovori nastavnika sugerišu na značajan pedagoški potencijal korelacije u nastavi španskog jezika.

Prednosti koje donosi primena korelacije sa nastavom srpskog jezika u učenju stranog jezika nastavnici vide u tome da učenici *lakše prihvataju ono što je novo i nepoznato, bolje razumeju i efektivnije savladavaju gramatiku, jasnije uočavaju razlike među jezicima i više su motivisani za učenje* što potvrđuje našu početne hipotezu da se učenje španskog jezika lakše usvaja korelacijom srpskog i španskog jezika.

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Dobijeni rezultati anketa sprovedenih sa ciljem ispitivanja stavova učenika osnovne škole i nastavnika o značaju primene korelacije srpskog i španskog jezika, ukazuju da je u učenju španskog jezika važno povezivati pojmove srpskog i španskog jezika radi razvijanja višezjezičke kompetencije učenika bazirane na sposobnosti razumevanja kako pismenog tako i usmenog izražavanja.

U skladu sa rezultatima istraživanja možemo zaključiti da i učenici i nastavnici imaju isti cilj – bolje povezivanje i učenje jezičkih obrazaca i ostvarivanje funkcionalnih ciljeva nastave. Motivisanost za učenje jezika kod učenika je veća ukoliko promišljeno oblikovanim strukturama nastavnik osmisli i realizuje čas vodeći računa o 1) nastavnoj jedinici, 2) korelaciji koja proističe iz nastavnog sadržaja, te uspostavi 3) plan rada učenja jezika, kao i 4) korelaciju na osnovu primene zajedničkih metoda predavanja i učenja jezika.

Rezultati istraživanja ukazuju na to da nastavnici smatraju da primena korelacije u nastavi španskog jezika značajno doprinosi kvalitetu učenja. Prema njihovom mišljenju, učenici brže pamte, proces učenja se ostvaruje na lakši i efikasniji način, omogućava se jasnije razumevanje gramatičkih pravila i njihovih izuzetaka, kao i uspješnije usvajanje nastavnog sadržaja u celini. Sa druge strane, učenici ističu da uspostavljanje jezičkih paralela između srpskog i španskog jezika pozitivno utiče na pamćenje novih izraza, čime se dodatno potvrđuje značaj korelativnog pristupa u nastavi stranih jezika.

Prilikom razmatranja rezultata naše analize potrebno je uzeti u obzir i ograničenja sprovedenih istraživanja. Naime, u malom broju državnih škola u Republici Srbiji izučava se španski kao drugi strani jezik, te je ovim istraživanjem obuhvaćen značajno manji broj ispitanika i učenika i nastavnika. Takođe,

istraživanje je sprovedeno u ranoj fazi učenja španskog jezika, a učenički odgovori bi bili potpuniji ukoliko bi u budućim istraživanjima bili uključeni i učenici koji duže uče španski jezik čime bi se dobila jasnija slika o postupanjima, shemama i obrascima prisutnim u srpskom jeziku koji su korisni za učenje španskog jezika. Međusobna razmena praktičnih iskustava o primeni korelacijskih časova kolega, u okviru različitih obuka, bila bi svrsishodna.

Rezultati našeg rada ukazuju na nedvosmislen značaj primene korelacije srpskog jezika i učenja španskog jezika te imaju važnu praktičnu primenu u unapređivanju nastavnog procesa i pristupa u učenju.

Sonja Pajić

Olivera Urošev Palalić

THE APPLICATION OF CORRELATION BETWEEN SERBIAN AND SPANISH IN THE TEACHING OF SPANISH LANGUAGE

Summary

One of the approaches applied in foreign language methodology to enhance teaching effectiveness is the correlation of the learner's native language with the foreign language being studied. Considering that this topic has not been extensively explored in Serbia, this study examines the significance of applying a correlational approach between Serbian and Spanish in the teaching Spanish as a foreign language and explores the benefits of such an approach in the context of language learning. The first part of the paper provides a theoretical review of the literature, while the second part presents the conducted research. The first part of the research focuses on investigating the perceptions of fifth-grade students regarding the correlation topic between Serbian and Spanish language. The second part of the research is the survey that was administered among Spanish language teachers to examine their attitudes toward the subject. To assess the impact of the correlational method, empirical research was conducted, employing descriptive statistical analysis to characterize the sample and independent t-tests to examine differences between groups. Particular attention was given to capturing the attitudes of both students of Spanish, and the teachers of this language. The initial hypothesis was that learning Spanish is easier when the content is connected with that of the subject Serbian language, and that Spanish language teachers have a positive attitude toward the application of the correlational-integrative approach. Another hypothesis is that students believe the correlation between Serbian and Spanish contributes to better acquisition of the foreign language material. The hypotheses were confirmed by the research findings. By comparing the responses of these two groups, the study provides a comprehensive picture of the linguistic correlations established between the observed languages and the participants' perceptions. The results indicate that Spanish teachers consider the correlational approach

between Serbian and Spanish to be highly valuable. Students also recognize the benefits of this approach, reporting that they can more easily remember phrases and expressions when they are compared with their native language. These findings underscore the pedagogical potential of integrating linguistic correlations in the teaching of Spanish language and support the use of targeted comparative strategies to optimize learning outcomes.

Keywords: Spanish language teaching, Serbian language, correlation, teaching approach

LITERATURA

- Abreu Márquez, E.; Cabrera González, A. C.; Vázquez Macías, N. B.; Calderón Verde, A. y Catasús Díaz, C. (2018). Un enfoque interdisciplinario a la enseñanza del español como idioma extranjero. *Arquitectura y Urbanismo*. vol. XXXIX, no. 3, septiembre-diciembre. 124–133, ISSN 1815-5898. Preuzeto sa <https://www.redalyc.org/journal/3768/376858947011/html/>
- Blanco Canales, A. (2010). Aprendizaje integrado de lengua y contenidos. Orientaciones didácticas y metodológicas. *SIDLL. Lengua y Textos*. Núm. 32, noviembre, 135–142. Preuzeto sa https://www.sidll.org/es/lengua-y-textos/consulta?field_journal_issue_value=&year%5Bvalue%5D%5Byear%5D=2010&keys=
- Jović, N. & Stanojević, D. (2008). Korelacija nastavnih sadržaja – problemi i primeri pozitivne prakse, *Tehnika i informatika u obrazovanju*. U: Golubović, D. (ured.) (2008). *Tehnika i informatika u obrazovanju*. Zbornik radova sa konferencije održanog 9–11. maja 2008. na Tehničkom fakultetu u Čačku. Čačak: Tehnički fakultet. 403–408. Preuzeto sa <https://www.ftn.kg.ac.rs/konferencije/tio08/PDF/RADOVI/406%20Jovic,%20Stanojevic%20-%20Korelacija%20nastavnih%20sadrzaja%20-%20problemi%20i%20primeri%20pozitivne%20prakse.pdf>
- Končarević, K. (2004). *Savremena nastava ruskog jezika: sadržaji, organizacija, oblici*. Beograd: Slavističko društvo Srbije.
- Mrkalj, Z. (2010). Pojam korelacije u metodici nastave. *Metodički vidici*, 1/2010, Novi Sad: Filozofski fakultet, 47–54. [Мркаљ, З. (2010). Појам корелације у методици наставе. *Методички видици*, 1/2010, Нови Сад: Филозофски факултет, 47–54].

- Milanović, S. & Milenković, V. (2024). Inovativne metode u nastavi – korelacija srpskog jezika sa drugim nastavnim predmetima. U: Marković, S. i Živković, N. (ured.) (2024). *Književnost za decu u nauci i nastavi*, Zbornik radova sa naučnog skupa Jagodina, 2. jun 2024. Jagodina: Fakultet pedagoških nauka. 479–489. Preuzeto sa <https://doi.ub.kg.ac.rs/doi/zbornici/10-46793-kdnn23-479m/>
- Trujillo Sáez, F. (2005). La integración de lenguaje y contenidos en la enseñanza del español como segunda lengua en el contexto escolar: implementación y evaluación. *redELE, Revista electrónica de didáctica/español lengua extranjera*, número 4, 16. Preuzeto sa <https://digibug.ugr.es/handle/10481/83769>
- Vrkić Dimić, J. & Vidić, S. (2015). Korelacija i timski rad u nastavi – holistički pristup učenju i poučavanju. *Acta Iadertina*, 12/2, 93–114. Preuzeto sa <https://morepress.unizd.hr/journals/index.php/actaiadertina/article/view/1292>